

Motion till riksdagen 2005/06:U225

av **Lotta Hedström m.fl. (mp)**

Burma

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Burma bör bli en fråga för FN:s säkerhetsråd. Ett första steg är att diskutera denna fråga inom ramen för EU med de medlemsländer som sitter i FN:s säkerhetsråd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att FN bör bevaka situationen i landet genom en särskild rapportör för mänskliga rättigheter samt generalsekreterarens särskilda sändebud.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av riktade sanktioner mot militärregimen och att förhindra ett svenskt handelsutbyte.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att sätta kravet på Aung San Suu Kyis, den legitimt valda ledarens, frigivning i fokus före de diplomatiska relationerna till Burma.

Den politiska situationen i Burma

Burma styrs sedan 1962 av en av världens mest hårdföra militärregimer. 1988 reste sig befolkningen i protest mot förtrycket och regimens vanvård av ekonomin. Detta resulterade i en massaker där tiotusentals människor sköts ihjäl av militären.

1990 hölls fria val i Burma, en missberäkning från militärens sida. Valet resulterade i en jordskredsseger för *National League for Democracy* (NLD) med Nobels fredspristagare Aung San Suu Kyi i spetsen. Segern var ett uttryck för folkets önskan om ett demokratiskt styre. Valresultatet respekterades inte av militären utan de behöll makten.

All politisk opposition i landet förföljs sedan dess. Aung San Suu Kyi kommer den 24 oktober i år (2005) att sammanlagt ha spenderat 10 år i husarrest. Militären har vägrat släppa henne trots otaliga internationella påtryck-

Fel! Okänt namn på

ningar från USA, EU, FN m.fl. Militären har inte visat någon vilja att samarbeta med den inhemska demokratiska oppositionen.

2003 inledde militärregimen en så kallad färdplan för demokrati inom ramen för ett nationellt konvent. Denna process har inte resulterat i några reella förändringar, och styrs av militären som handplockat delegaterna. NLD/Aung San Suu Kyi är inte inbjudna att delta, trots påtryckningar, däribland från FN:s generalsekreterare.

I juli 2005 avsade sig Burmas regim ordförandeskapet för ASEAN, som de skulle tagit över i juli 2006, med hänvisning till brådskande interna angelägenheter inklusive färdplanen mot demokrati. Det troliga var dock att Burma ville undvika påtryckningarna från EU och samarbetsländerna i ASEAN om demokratiska reformer som en nödvändighet för ett ordförandeskap.

Demokratiarbetet bedrivs idag av Burmas regering i exil, *National Coalition Government of the Union of Burma* (NCGUB) i samarbete med andra organisationer.

Kränkningar av mänskliga rättigheter

Militärens systematiska kränkande av de mänskliga rättigheterna innefattar förföljelse av landets etniska grupper, tvångsarbete, tortyr, sexuellt våld, tvångsförflyttningar och avrättningar.

Tvångsarbete är utbrett i samarbete med infrastrukturprojekt och vid militära förflyttningar. Då används civilbefolkningen som bärare. ILO antog år 2000 en resolution mot Burma som uppmanar regeringar, arbetsgivare och arbetstagarer att se över sina förbindelser med Burma och vidta åtgärder för att försäkra sig att dessa förbindelser inte bidrar till att upprätthålla systemet av tvångsarbete. Militären har hittills visat begränsad vilja att samarbeta och tvångsarbete fortgår enligt rapporter från ILO.

Militärens övergrepp har resulterat i cirka en miljon internflyktingar och att hundratusentals flyktingar gått över till angränsande länder, däribland Thailand.

I augusti 2005 rapporterade FN:s *World Food Program* att en tredjedel av alla burmesiska barn är kroniskt undernärda, p.g.a. bristande livsmedelssäkerhet till följd av tvångsförflyttningar, konfiskering av mat etc.

Lokala och internationella organisationer, t.ex. *Women's League of Burma* i "License to Rape", har dokumenterat militärens systematiska användande av sexuellt våld i form av gruppvåldtäkter, sexslaveri etc., främst riktat mot lokala kvinnor i alla provinser. Militären har förnekat detta och hotar vittnen och offer.

Hiv/aids-epidemin breder ut sig i Burma. Nyligen avbröt den globala aids-fonden mot spridning av aids och andra sjukdomar sitt arbete på grund av att militären direkt obstruerat deras arbete och på grund av dålig framkomlighet i landet.

Fel! Okänt namn på

Burma har fler barnsoldater än något annat land i världen, upp till 70 000 enligt *Human Rights Watch*. Cirka 1100 politiska fångar, inklusive parlamentariker, sitter fängslade i landet enligt *Amnesty International*.

FN:s kommission för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamling uppmärksammar situationen i Burma i årliga resolutioner. Arbetet att rapportera om tillståndet för de mänskliga rättigheterna försvåras allvarligt då militären under perioder inte tillåtit FN:s observatörer att resa in i landet. Regimen har också kontinuerligt ignorerat FN:s påtryckningar.

För att få till stånd en förändring vädjar nu den demokratiska oppositionen att FN:s säkerhetsråd ska ta upp situationen i Burma. Säkerhetsrådet kan agera i fall där länder utgör ett hot mot fred och säkerhet (enligt Artikel 7), och Burmas flyktingström, drogproduktion och ignorering av hiv/aids epidemin etc. motiverar detta. Även om ett motstånd kan finnas bland vissa medlemsländer i rådet finns en allt större samsyn av att något måste göras för att få ett slut på vanstyret. Specifikt vill demokratiörelsen att generalsekretären tillsätter en särskild representant för Burma och håller rådet uppdaterat. Detta skulle medföra ett ökat fokus på Burma och därmed öka pressen på regimen att åstadkomma nödvändiga förändringar.

Omvärlden måste öka påtryckningarna på regimen att åstadkomma reella demokratiska reformer och återupprätta respekten för de mänskliga rättigheterna och FN:s organ.

Den burmesiska demokratiska oppositionen vädjar till omvärlden att inte handla med eller investera i Burma då detta bidrar till att upprätthålla det systematiska användandet av tvångsarbete samt gynnar regimen ekonomiskt, och därmed förlänga dess styre. Ett handelsutbyte ger regimen legitimitet. Den demokratiska oppositionen påpekar att det i praktiken är mycket svårt, nästintill omöjligt att handla med eller investera i Burma utan att gynna militären då de har kontroll över den formella ekonomin. På samma sätt är det svårt att bedriva handelsutbyte utan att medverka till systemet med tvångsarbete eftersom det är så utbrett.

Omvärlden har infört olika typer av sanktioner mot Burma men det finns inga gemensamma internationella sanktioner. USA har de mest omfattande ekonomiska sanktionerna, med förbud mot nyinvesteringar sedan 1997 och förbud mot import av burmesiska varor sedan 2003.

EU har i en gemensam position enats om sanktioner, bl.a. i form av förbud av lån eller krediter till utpekade statsägda burmesiska företag. Dessa sanktioner är dock tandlösa då de exkluderar de sektorer som är inkomstbringande och viktiga för militären.

I bristen på enighet kring effektiva ekonomiska sanktioner har vissa EU-stater, däribland Storbritannien, uppmanat inhemska företag att inte investera i eller handla med Burma. Någon sådan uppmaning har Sveriges regering inte gjort. Det svenska handelsutbytet med Burma är litet, men import och export ökar, trots den stora risken för tvångsarbete i landet enligt Swed-Watch rapport *Svensk handel med Burma*, april 2004.

Sveriges regering bör inom ramen för EU driva på för en skärpning av EU:s ekonomiska sanktioner så att dessa utökas från dagen begränsade lista av berörda burmesiska företag, till att innefatta de företag och sektorer som

Fel! Okänt namn på

ger de största inkomsterna till militärregimen, främst inom olja, gas och trä. Vidare är det mer än önskvärt att klart och tydligt rekommendera svenska företag att inte bedriva handelsutbyte med Burma på grund av de etiska risker detta medför. Alla svenska företag som trots allt väljer att bedriva handel med Burma bör uppmanas att redovisa öppet vilka konsekvenser detta får med avseende på tvångsarbete, ekonomiska resurser till militärregimen samt för lokalbefolkningens situation.

Aung San Suu Kyi kommer den 24 oktober 2005 att sammanlagt ha spenderat 10 år i husarrest. Hon spärrades in för första gången 1989 och har suttit i arrets i tre omgångar. Senast hon arresterades var i maj 2004 efter att hon och flera av hennes partikamrater brutalt attackerades av militärens politiska gren. Ett hundratal människor som samlats för att lyssna på budskapet om demokrati slogs brutal ihjäl i samband med attacken. Aung San Suu Kyi är en symbol för ett demokratiskt Burma och har ett enormt folkligt stöd i landet, trots att hon och hennes parti inte kunnat verka fritt.

I samband med Aung San Suu Kyis 60-årsdag den 19 juni 2005 hölls manifestationer för hennes frigivande runtom i världen inklusive Stockholm. Sveriges samtliga partiledare undertecknade en gratulation och lyckönskningar om en bättre framtid. Trots denna folkliga mobilisering och otaliga uppmaningar från det internationella samfundet, fortsätter militären att hålla Nobels fredspristagare och Burmas folkligt valda ledare fängslad. Farhågor finns att hon aldrig kommer att få verka fritt. Sverige bör kraftfullt arbeta för en frigivning av Aung San Suu Kyi, den burmesiska demokratiskt valda ledaren och Nobels fredspristagare.

Stockholm den 29 september 2005

Lotta Hedström (mp)

Ingegerd Saarinen (mp)

Helena Hillar Rosenqvist (mp)